

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Piotr Szymankiewicz

Protokolant: st. sekr. sądowy Renata Skórska

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2013 r. w Kaliszu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. J.

przeciwko (...)S.A. w W.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego (...)S.A. w W. na rzecz powódki M. J. kwotę 79.428,10 (siedemdziesiąt dziewięć tysięcy czterysta dwadzieścia osiem złotych 10/100) w tym:

1. Tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę kwotę 75.000 zł z ustawowymi odsetkami:

a/ od kwoty 10.000 zł od dnia 13.10.2011 r.,

b/ od kwoty 65.000 zł od dnia 08.12.2011 r.

2. Tytułem odszkodowania kwotę 4.428,10 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23.10.2010 r.

II. Umarza postępowanie co do kwoty 324 zł.

III. Ustala odpowiedzialność pozwanego na przyszłość za skutki wypadku jakiemu uległa powódka w dniu 8 czerwca 2010 r.

IV. W pozostałym zakresie powództwo oddala.

V. Zasądza od pozwanego (...)S.A. w W. na rzecz powódki M. J. kwotę 8.916,45 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w tym kwotę 3.617 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym w dniu 10 stycznia 2012 r., powódka M. J. wniosła przeciwko pozwanemu (...)S.A. z siedzibą w W. o zasądzenie na jej rzecz kwoty 75.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 17.10.2010 r. tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, kwoty 952,10 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 628,10 zł od dnia 14.10.2010 r. oraz od kwoty 324,00 zł od dnia wniesienia pozwu tytułem zwrotu kosztów leczenia, kwoty 3.800,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14.10.2010 r. tytułem zwrotu kosztów opieki osoby trzeciej, ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za mogące powstać w przyszłości skutki zdarzenia z dnia 08.06.2010 r., oraz zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka podała, że została poszkodowana w wypadku komunikacyjnym, który miał miejsce w dniu 08.06.2010 r. w K.. Kierującym samochodem był D. K., a pojazd był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. W wyniku wypadku powódka doznała rozległych obrażeń, w konsekwencji których była poddana procesowi leczenia i rehabilitacji. Pozwany uznał swoją odpowiedzialność co do zasady i wypłacił powódce kwotę 75.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz zwrócił częściowo poniesione przez nią koszty leczenia, rehabilitacji i opieki. Powódka podniosła, iż ustalona przez pozwanego kwota zadośćuczynienia jest nieadekwatna do rozmiaru jej cierpień fizycznych i psychicznych spowodowanych wypadkiem. Nadto powódce należy się zwrot poniesionych przez jej rodziców wydatków w kwocie 428 zł na zakup szafy ubraniowej narożnej oraz regału typu „krata” - niezbędnych do stworzenia w pokoju powódki odpowiednich warunków do poruszania się i rehabilitacji, oraz wydatków w kwocie 200,10 zł na zakup poduszek i kołder niezbędnych w okresie unieruchomienia powódki w łóżku, jak również zwrot wydatków w kwocie 324 zł za pobyt powódki w jednostce szpitalnej w P., specjalizującej się w wykonywaniu operacji plastycznych. W zakresie zwrotu kosztów opieki strona powodowa wskazała, że powódka wymagała jej przez okres 2 miesięcy w wymiarze 8 godzin dziennie, tj. łącznie przez okres 480 godzin. Przy uwzględnieniu stawki wynoszącej 10 zł za godzinę, wydatki z tego tytułu obejmują kwotę 4.800 zł, z czego kwota 1.000 zł została przez pozwanego uiszczona przed wniesieniem powództwa, co czyni zasadnym żądanie powódki do kwoty 3.800 zł. Uzasadniając zgłoszone żądanie odsetkowe powódka podniosła, że – z wyjątkiem kosztów pobytu w P. - winne one być liczone od dnia 14.10.2010 r. tj. od upływu ustawowego, 30 – dniowego terminu liczonego od dnia zawiadomienia pozwanego o szkodzie, co nastąpiło w dniu 13.09.2010 r.

W odpowiedzi na pozew złożonej w dniu 22 marca 2012 r. (karta 95) pozwany (...)S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany podniósł, że wypłacone powódce zadośćuczynienie odpowiada rozmiarowi doznanej przez nią krzywdy. Odnośnie żądania wypłaty kwoty 628,10 zł z tytułu zakupu szafy ubraniowej, regału oraz kołder, poduszek i prześcieradeł, pozwany wskazał, że nie znajduje ono uzasadnienia z uwagi na niewykazanie przez powódkę istnienia związku przyczynowego z przedmiotowym wypadkiem komunikacyjnym. W zakresie żądania zapłaty kosztów opieki pozwany podniósł, że - zgodnie z orzeczeniem lekarskim z dnia 29.11.2010 r. - powódka wymagała jej przez okres dwóch miesięcy w wymiarze 3 godzin dziennie, a zatem wypłacone jej z tego tytułu odszkodowanie w kwocie 1.000 zł stanowi pełną rekompensatę poniesionej przez nią z tego tytułu szkody. Nadto pozwany podniósł, że odsetki od kwoty zadośćuczynienia winny być zasądzone od dnia wydania wyroku, ewentualnie od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności, możliwe było wyjaśnienie wszystkich okoliczności koniecznych do ustalenia zakresu odpowiedzialności pozwanego.

Na rozprawie w dniu 28 maja 2013 r. (karta 205) powódka cofnęła żądanie zwrotu kosztów pobytu w P. w wysokości 324 zł, z uwagi na ich uiszczenie przez pozwanego przed wniesieniem powództwa, na co pozwany wyraził zgodę.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 8 czerwca 2010 r. D. K. kierujący samochodem osobowym marki D.o nr rej. (...) jadąc lewym pasem ruchu Aleją (...) w K., wykonał manewr zmiany pasa ruchu z lewego na prawy, przy którym nie ustąpił pierwszeństwa przejazdu jadącemu tym pasem ruchu kierującemu samochodem osobowym marki A. (...) o nr rej. (...), czym doprowadził do bocznego zderzenia z tym pojazdem, a następnie zjechał na prawą część drogi, na której potrafił prawidłowo poruszające się po chodniku dwie pieszki - powódkę M. J. oraz jej matkę J. J..

/dowód: notatka informacyjna o zaistniałej kolizji drogowej k. 18; notatka urzędowa z dnia 08.06.2010 r. k. 19 – 19v; kserokopia artykułu prasowego k. 20; zeznania świadka J. J. k. 109 - 110; zeznania powódki - zapis rozprawy z 28 maja 2013 r. w kopercie k. 207/

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 22 listopada 2010 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 896/10, sprawca zdarzenia został uznany winnym umyślnego naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym

i spowodowania wypadku drogowego w dniu 8 czerwca 2010 r. oraz nieumyślnego spowodowania obrażeń ciała u M. J. i jej matki J. J. to jest przestępstwa z art. 177 § 1 i 178 § 1 i 157 § 3 w zw. z art. 157 § 2 i 11 § 2 kk.

/dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 22 listopada 2010 r. na k. 192 akt II K 896/10 S.R. w Kaliszu/

W chwili zdarzenia sprawca wypadku był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego marki D.o nr rej. (...) w pozwanym zakładzie ubezpieczeń.

/okoliczność bezsporna/

Bezpośrednio po wypadku nieprzytomna powódka została przewieziona do Oddziału Chirurgii Dziecięcej Wojewódzkiego Szpitala (...) w K., gdzie była hospitalizowana w okresie od 08.06.2010 r. do 18.06.2010 r. U powódki rozpoznano ogólne potłuczenie, w tym śledziony i głowy, wstrząśnienie mózgu, złamanie miednicy – gałęzi kości kulszowej lewej oraz gałęzi górnej kości łonowej z niewielkim przemieszczeniem, głębokie otarcia skóry twarzy i obu rąk, złamanie 5 koron zęba z obnażeniem miazgi.

Podczas pobytu w szpitalu powódka miała przeprowadzone dwa zabiegi operacyjne: w dniu 9 czerwca 2010 r. laparotomię zwiadowczą oraz w dniu 16 czerwca dermoabrazję okolicy twarzy.

Powódka odzyskała przytomność po dwóch dniach od wypadku. Po kilku godzinach od przebudzenia zaczęła odczuwać ból pooperacyjny w okolicy brzucha i miednicy, które ustały po upływie miesiąca, oraz silny ból głowy. Podczas pobytu w szpitalu opiekowali się nią także rodzice. Na prośbę powódki, podyktowaną jej złym stanem psychicznym, powódka została wypisana ze szpitala z zaleceniami leżenia w domu oraz odbycia kontroli w Poradni Chirurgii Dziecięcej w dniu 22 czerwca 2010 r.

/dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 21 – 21v; zdjęcia powódki k. 22 – 23; zeznania świadka J. J. k. 109 – 110; zeznania świadka P. J. k. 110 – 111; zeznania powódki na rozprawie w dniu 28 maja 2013 r. - zapis rozprawy koperskiej k. 207/

Od tego czasu powódka leżała w domu w łóżku, w pozycji na wznak, co trwało do końca sierpnia 2010 r. W celu odciążenia miednicy, miała pod kolanami ułożone wałki. Powódka odczuwała ból kości miednicy oraz głowy, miała zawroty głowy i zachwiania równowagi. Odczuwała dyskomfort związany z wysoką, letnią temperaturą powietrza. Cierpiała na bezsenność. Przyjmowała zastrzyki przeciwbólowe.

Bezpośrednią opiekę nad nią sprawowali rodzice. Obejmowała ona pomoc w czynnościach życia codziennego, w tym w myciu oraz załatwianiu potrzeb fizjologicznych przy pomocy „basenu”.

Podczas rekonwalescencji powódka oglądała telewizję, czytała książki.

/dowód: zeznania świadka J. J. k. 109 – 110; zeznania świadka P. J. k. 110 – 111; zeznania powódki złożone na rozprawie w dniu 28 maja 2013 r. - zapis rozprawy koperskiej k. 207/

Z uwagi na zwiększone zapotrzebowanie leżącej powódki na bieliznę pościelową, jej rodzice dokonali zakupu trzech prześcieradeł, poduszek i dwóch kołder za łączną kwotę 200,10 zł, a w celu zapewnienia miejsca na ich przechowywanie zakupili także szafę ubraniową narożną. Nadto zakupili regał „krata”, który postawili przy łóżku powódki. Za oba meble zapłacili kwotę 428 zł. Meble te w chwili obecnej są niezagospodarowane.

/dowód: faktury VAT k. 64, 65; zeznania świadka J. J. k. 109 – 110; zeznania świadka P. J. k. 110 – 111; zeznania powódki złożone na rozprawie w dniu 28 maja 2013 r. - zapis rozprawy w koperskiej k. 207/

Pod koniec sierpnia powódka wstała z łóżka i rozpoczęła rehabilitację, która odbywała się kilka razy dziennie przez okres 3 – 4 tygodni. Po tym okresie czasu powódka poruszała się przy pomocy kul ortopedycznych.

Od września 2010 r. powódka podjęła dalszą naukę w II klasie liceum. Do szkoły zawozili ją samochodem rodzice. Powódka korzystała ze zwolnienia z zajęć wychowania fizycznego do czerwca 2012 r.

Powódka miała problemy z koncentracją. Nauka zajmowała jej dużo więcej czasu niż przed wypadkiem. Miała zaległości z chemii i fizyki i z tego powodu pobrała kilka lekcji korepetycyjnych.

W kontaktach z innymi osobami powódka odczuwa dyskomfort wynikający z blizny na czole, którą zakrywa grzywką.

/dowód: zeznania świadka J. J. k. 109 – 110; zeznania świadka P. J. k. 110 – 111; zeznania powódki zapis rozprawy koperta k. 207/

Od dnia 14 lipca 2010 r. powódka rozpoczęła leczenie w gabinecie stomatologicznym, w którym dokonano rekonstrukcji utraconych zębów.

/dowód: odpis z historii choroby k. 33

Z powodu złego stanu psychicznego od dnia 4 listopada 2011 r. powódka leczyła się u lekarza psychiatry, a następnie w Poradni Zdrowia Psychicznego, podczas której zdiagnozowano u niej zespół depresyjno - lękowy. W jednym wypadku eskalacja objawów lękowych wymagała interwencji Pogotowia Ratunkowego. Intensywne leczenie psychiatryczne zostało ukończone w dniu 30 marca 2011 r.

Nadto powódka w lutym – marcu 2011 r. odbyła trzy wizyty u lekarza neurologa.

/dowód: historie choroby k. 24 – 30, 31 – 31v, zaświadczenie k. 32, opinia pisemna biegłego sądowego lekarza specjalisty psychiatry k. 159 – 161

W celu uzyskania informacji o możliwości usunięcia blizn w styczniu 2011 r. powódka odbyła wizytę w Poradni Chirurgii Plastycznej w P., gdzie uzyskała informację, że czas oczekiwania na operację refundowaną z NFZ wynosi 7 – 8 lat.

W dniach 29 – 31 stycznia 2011 r. powódka przebywała w Willi A. w P.. Koszt pobytu wyniósł 320 zł. Nadto powódka poniosła koszt opłat parkingowych w kwocie 4 zł.

/dowód: zaświadczenie k. 34, informacja od lekarza kierującego k. 35, 67, rachunki k. 68, 69; zeznania świadka J. J. k. 109 – 110; zeznania świadka P. J. k. 110 – 111; zeznania powódki na rozprawie w dniu 28 maja 2013 r. - zapis rozprawy w kopercie k. 207/

W piśmie z dnia 13 września 2010 r., doręczonym pozwanemu w dniu 22.09.2010 r., powódka zgłosiła pozwanemu szkodę i wezwała go do zapłaty kwoty 50.000 zł z tytułu zadośćuczynienia za doznane krzywdy fizyczne i psychiczne oraz kwoty 15.591,91 zł z tytułu odszkodowania za koszty leczenia, w tym zakup szafy ubraniowej narożnej oraz regału „krata” za cenę 428 zł oraz kosztów opieki osoby trzeciej w wysokości 4.800 zł.

/dowód: pismo k. 50 – 53, akta szkody - k. 18-24/

Pismem z dnia 25.10.2010 zł. pozwany zawiadomił powódkę o wypłacie bezspornej części odszkodowania w wysokości 10.000 zł., informując jednocześnie, że rozpatrzenie zgłoszonych roszczeń nastąpi po przeprowadzeniu badania lekarskiego powódki.

/dowód: akta szkody - k. 26 -27/

W dniu 29.11.2010 r. po przeprowadzonym badaniu lekarskim lekarz orzecznik - specjalista z zakresu chirurgii stwierdził, że w następstwie wypadku powódka doznała wstrząśnienia mózgu, złamania lewej gałęzi kości kulszowej i łonowej, licznych głębokich otarć skóry twarzy i obu rąk, ogólnych potłuczeń, urazów w obrębie zębów oraz urazu śledziony. Z tego tytułu ustalił trwałą uszczerbek na zdrowiu w wysokości 17%. Stwierdził przy tym konieczność

zasięgnięcia opinii lekarza z dziedziny neurologii oraz stomatologii. Ponadto ustalił, że powódka wymagała opieki innych osób w okresie od 19.06.2010 r. do 19.08.2010 r. w zakresie 3 godzin dziennie.

/dowód : orzeczenie lekarskie z dnia 29.11.2010 r. k. 48 – 49v/

W dniu 20.12.2010 r. pozwany przyznał powódce zadośćuczynienie w kwocie 35.000 zł, odszkodowanie w kwocie 13.352,18 zł, z tytułu kosztów leczenia, zgodnie z przedłożonymi rachunkami, kwotę 1.000 zł z tytułu kosztów opieki oraz kwotę 700 zł z tytułu kosztów przejazdu na leczenie. Łącznie przyznano powódce 50.052,18 zł, i po potrąceniu wypłaconej zaliczki w kwocie 10.000 zł, wypłacono powódce w dniu 20.12.2010 r. kwotę 40.052,18 zł. Dokonując wypłaty zaznaczono, że ustalona kwota zadośćuczynienia jest częścią bezsporną, a ostateczna wysokość zadośćuczynienia zostanie ustalona po przeprowadzeniu badań lekarskich przez neurologa i stomatologa.

/dowód : pismo k. 61 – 61v, akta szkody - k. 62-66/

Orzeczeniem lekarskimi z dnia 11.01.2011 r. lekarz orzecznik A. J. - chirurg szczękowy uznał, iż powódka doznała złamania zębów 11,12,41,21,32,42 oraz głębokiego otarcia skóry lewej połowy twarzy z tatuażem i ustalił 18 % trwały uszczerbek na zdrowiu. Lekarz orzecznik zauważył również potrzebę dokonania zabiegów plastycznych usunięcia blizn. Z kolei orzeczeniem lekarskimi z dnia 11.01.2011 r. lekarz orzecznik B. K. ustaliła u powódki 8% trwały stomatologiczny uszczerbek na zdrowiu, bez uwzględnienia blizn lewej połowy twarzy z tatuażem.

/dowód : orzeczenia lekarskie k. 39 – 41, 36 - 38, akta szkody - k. 69 - 73, k. 118 – 122/

Orzeczeniem lekarskimi z dnia 12.01.2011 r. lekarz orzecznik J. A. badając powódkę od strony neurologicznej uznał, iż powódka doznała ogólnego stłuczenia głowy i twarzy, wstrząśnienia mózgu oraz uszkodzenia twarzy oraz istnieje u niej potrzeba poddania się operacji plastycznej mającej na celu likwidację blizn. Neurolog zdiagnozował u powódki pourazowe bóle głowy, zawroty głowy oraz zespół stanu pourazowego z zaburzeniami snu. Rokowania na przyszłość określił jako bardzo niepewne. Trwały uszczerbek na zdrowiu z powodu tych urazów ustalił na 8 %. Z kolei orzeczeniem lekarskim z dnia 30.08.2011 r. lekarz orzecznik M. B. ustalił u powódki 11 % trwały uszczerbek na zdrowiu o charakterze neurologicznym

/dowód : orzeczenia lekarskie k. 42 – 44, 45 – 47, akta szkody - k. 74 - 78, k. 113 – 117/

W piśmie z dnia 02.08.2011 r. powódka zażądała dalszej wypłaty zadośćuczynienia w kwocie 50.000 zł tytułem zaliczki na poczet zadośćuczynienia za doznane krzywdy fizyczne i psychiczne oraz kwoty 441,07 zł. tytułem odszkodowania za poniesione koszty leczenia, w tym koszt pobytu w P..

/dowód: pismo k. 54 – 57, akta szkody - k. 106 -112/

W dniu 13.10.2011 r. pozwany wypłacił powódce kwotę 40.441,07zł., w tym kwotę 40.000 zł. tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 441,07 zł. tytułem zwrotu kosztów leczenia.

/dowód: pismo k. 62, akta szkody k. 129 -132/

W piśmie złożonym pozwanemu w dniu 07.11.2011 r., powódka wezwała pozwanego do wypłaty tytułem zadośćuczynienia kwoty 75.000 zł za doznane krzywdy fizyczne i psychiczne.

/dowód: pismo k. 58 – 60, akta szkody k. 133 - 137/

W piśmie z dnia 16.12.2011 r. pozwany odmówił wypłaty dalszej kwoty, uznając iż dotychczas wypłacone odszkodowanie oraz zadośćuczynienie jest adekwatne do krzywd fizycznych jak i psychicznych jakich doznała powódka.

/dowód: pismo k. 63, akty szkody k. 138/

W 2009 r. pełna odpłatność za świadczenie przez MOPS usług opiekuńczych w dni robocze i w dni wolne wynosiła 10 zł za godzinę.

/dowód: zaświadczenie MOPS w K. k. 70/

W chwili wypadku powódka miała 17 lat, była uczennicą I klasy liceum ogólnokształcącego. Była osobą zdrową, aktywną życiowo. Śpiewała w chórze katedralnym.

Po wypadku powódka ograniczyła swoją aktywność – przestała uczęszczać na chór, ograniczyła swoje kontakty towarzyskie do kręgu rówieśników z klasy. Od dwóch lat jednak pozostaje w związku partnerskim, jest towarzyską i ma dobre relacje z rówieśnikami.

Pomimo problemów z koncentracją, powódka złożyła bez przeszkód egzamin maturalny.

W chwili obecnej powódka jest studentką I roku studiów pedagogicznych w K.. Problemy z koncentracją uległy pomniejszeniu, ale w niewielkim stopniu nadal występują. Powódka nadal odczuwa bóle głowy – czasami dwa razy w tygodniu, zwłaszcza przy zmianach warunków meteorologicznych; zażywa wtedy ogólnodostępne środki przeciwbólowe. Zdarzają się jej również zawroty głowy i zaburzenia równowagi. Po dłuższym przebywaniu w pozycji siedzącej powódka odczuwa ból w kościach miednicy. Chód ma sprawny. Sypia dość dobrze.

Powódka odczuwa lęk przed odbyciem kursu prawa jazdy i obawia się udziału w kolejnym wypadku drogowym. Jeździ jednak jako pasażer samochodu.

Ma silne kompleksy związane z bliznami, zwłaszcza na czole. W niedalekiej przyszłości powódka zamierza poddać się zabiegowi chirurgii plastycznej, w znieczuleniu ogólnym, mającym na celu usunięcie blizn znajdujących się na twarzy. Koszt jednego z takich zabiegów wynosi 2.000 zł.

/dowód: opinia pisemna biegłego sądowego lekarza specjalisty psychiatry k. 159 – 161; opinia pisemna biegłego sądowego specjalisty neurologa k. 175 – 176v ; zeznania świadka J. J. k. 109 – 110; zeznania świadka P. J. k. 110 – 111; zeznania powódki zapis rozprawy koperta k. 207/

Na okoliczność rodzaju i zakresu obrażeń doznanych przez powódkę na skutek wypadku z dnia 08.06.2010 r., zakresu cierpień fizycznych i psychicznych, konieczności sprawowania opieki nad powódką i czasokresu tej opieki, trwałych następstw wypadku w ujęciu procentowym oraz zakresu ewentualnego dalszego leczenia powódki i rokowań co do poprawy stanu jej zdrowia Sąd przeprowadził dowody z opinii biegłych sądowych z dziedziny chirurgii urazowej, neurologii i psychiatrii.

Biegli orzekli, że zakres cierpień fizycznych (m.in. w wyniku przebytych zabiegów operacyjnych) i psychicznych (lęk związany z urazem i jego następstwami) powódki związanych ze skutkami wypadku był znacznego stopnia.

/dowód: opinia pisemna biegłego sądowego lekarza specjalisty chirurga S. W. k. 126 – 132; opinia pisemna biegłego sądowego lekarza specjalisty psychiatry M. G. k. 159 – 161; opinia pisemna biegłego sądowego specjalisty neurologa A. K. k. 175 – 176v/

Z punktu widzenia chirurgicznego następstwami wypadku są istniejące u powódki urazy, które powodują trwałe uszczerbek na zdrowiu w postaci: wygojonego złamania lewej gałęzi kości kulszowej i łonowej z bólami przy chodzeniu – 15 %, blizn szpecących twarzy – 10 %, mało ruchomej blizny kolana prawego – 1%, wygojonego urazu śledziony i blizny pooperacyjnej – 4%, co łącznie daje uszczerbek w wysokości 30 %.

Z powodu tych urazów istniała konieczność sprawowania ścisłej opieki nad powódką związanej z unieruchomieniem z powodu złamania miednicy oraz związanej z okresem rehabilitacji w okresie 8 – 10 tygodni. Nadto w procesie leczenia powódka potrzebowała opieki osoby trzeciej do czasu uzyskania pełnoletniości, tj. do lipca 2011 r..

Istnieje zagrożenie, że złamanie kości miednicy będzie miało negatywny wpływ na ciążę i poród, oraz że ciąża nasili dolegliwości bólowe powódki. Blizny szpecące twarzy wymagają korekty operacyjnej i dermabrazji, blizny szpecącej na brzuchu nie da się całkowicie zlikwidować. Mało ruchoma blizna kolana prawego nie ma wpływu na funkcje narządu, a jej lokalizacja powoduje, że jest mało widoczna.

/dowód: opinia pisemna biegłego sądowego lekarza specjalisty chirurga S. W. k. 126 – 132/

Z punktu widzenia neurologicznego następstwem wypadku jest istniejący u powódki zespół pourazowy z pourazowymi bólami i zawrotami głowy oraz zaburzeniami lękowymi, stwarzający konieczność okresowych kontroli neurologicznych i okresowego przyjmowania leków. Stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu z tego tytułu wynosi 10 %.

Po okresie wypadku powódka wymagała opieki i pomocy osób trzecich, początkowo w stopniu znacznym, tj. przez 8 godzin dziennie przez okres 4 tygodni, następnie przez okres 4 godzin dziennie - do czasu uzyskania pełnej możliwości chodzenia, tj. do połowy października 2010 r.

Rokowanie na przyszłość co do całkowitego wyleczenia jest aktualnie niepewne. Powódka wymaga dalszego leczenia, szczególnie psychoterapii, co daje szansę poprawy funkcjonowania w sferze psychicznej. Nie można jednak jednoznacznie powiedzieć, czy powódka będzie funkcjonowała na takim poziomie jak przed wypadkiem. Istnieje również ryzyko, że pourazowe bóle głowy mogą mieć charakter dolegliwości przewlekłych lub przewlekle nawracających. Nie można też przewidzieć, czy i w jakim stopniu złamanie miednicy będą miały wpływ na możliwości rozrodcze powódki.

/dowód: opinia pisemna biegłego sądowego specjalisty neurologa A. K. k. 175 – 176v/

Na skutek wypadku powódka przeszła stres pourazowy oraz reakcję depresyjną przedłużoną, z elementami lęku napadowego. Zaburzenia te bezspornie wykraczają poza ramy fizjologicznych reakcji, mają charakter patologiczny, wymagający specjalistycznego leczenia. W okresie od momentu doznanego urazu do zakończenia intensywnego leczenia psychiatrycznego, tj. od dnia 04.11.2010 r. do 30.03.2011 r., zachodziła konieczność sprawowania nad nią opieki.

Powódka w dalszym ciągu przyjmuje leki antydepresyjne oraz okresowo korzysta z pomocy psychiatrycznej.

Z punktu widzenia psychiatrycznego u powódki występuje 10 % długotrwały uszczerbek na zdrowiu.

Rokowanie co do uzyskania całkowitej remisji jest niepewne. Powódka wymaga zintensyfikowania leczenia, a w szczególności podjęcia systematycznej psychoterapii.

/dowód: opinia pisemna biegłego sądowego lekarza specjalisty psychiatry M. G. k. 159 – 161/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów, albowiem nie ujawniły się żadne okoliczności, które poddawałyby w wątpliwość ich wiarygodność. W związku z ustalonym w postępowaniu szkodowym i niekwestionowanym przez strony trwałym uszczerbkiem o charakterze stomatologicznym określonym przez lekarza orzecznika B. K. na 8% Sąd nie prowadził na tą okoliczność dowodu z opinii biegłego sądowego.

Sąd zważył, co następuje:

Bezspornym w rozpoznawanej sprawie było, że pozwany ponosi odpowiedzialność za skutki wypadku z dnia 8 czerwca 2010 r., a podstawa prawna tej odpowiedzialności wynika z art. 34 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 r., Nr 124, poz. 1152 ze zm.). Na podstawie tego przepisu zakład ubezpieczeń ponosi odpowiedzialność cywilną za szkody (z wyłączeniem szkód, o których mowa w art. 38 cyt. ustawy) powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, chyba że zachodzi jedna z przyczyn wyłączających tę odpowiedzialność, o której mowa w art. 436 k.c.

w zw. z art. 435 § 1 k.c., tj. wtedy, gdy szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłączenie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

Okoliczności faktyczne niniejszej sprawy nie dawały podstaw do przyjęcia, że zaszła którakolwiek ze wskazanych wyżej przyczyn wyłączających odpowiedzialność cywilną pozwanego. Uzasadniało to przyjęcie jego odpowiedzialności za skutki przedmiotowego wypadku co do zasady.

Wśród roszczeń zgłoszonych przez powódkę na pierwszy plan wysuwało się żądanie zapłaty uzupełniającego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Powódka wywodziła, że wypłacona przez pozwanego kwota 75.000 zł nie kompensuje jej doznanej krzywdy.

Rozstrzygając o należnym powódce zadośćuczynieniu Sąd miał na uwadze, że zgodnie z art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. przyznanie poszkodowanemu odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę może mieć miejsce w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia. W przepisie art. 445 § 1 k.c. chodzi o krzywdę ujmowaną jako cierpienie fizyczne (ból i inne dolegliwości), jak i cierpienia psychiczne (ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniem fizycznym lub następstwami uszkodzenia ciała albo rozstroju zdrowia).

Krzywdą, jako niematerialna szkoda na osobie jest ze swej natury trudna do oszacowania w wartościach wymiernych ekonomicznie. Z uwagi na ocenny charakter ustalania konkretnej kwoty zadośćuczynienia jej określenie jest ze swej istoty objęte sferą swobodnej oceny sędziowskiej, co oczywiście nie może oznaczać dowolności (post. SN z 27.07.2005 r. opubl. LEX nr 152495). Przyjmuje się, że kryteria istotne przy ustalaniu odpowiedniej sumy zadośćuczynienia to m. in.: rodzaj naruszonego dobra, zakres i rodzaj rozstroju zdrowia, czas trwania cierpienia, wiek pokrzywdzonego, intensywność ujemnych doznań fizycznych i psychicznych, rokowania na przyszłość, konsekwencje uszczerbku na zdrowiu poszkodowanego w życiu osobistym i społecznym oraz stopień winy sprawcy (zob. m.in. wyr. SN z 20.04.2006 r., IV CSK 99/05, LEX nr 198509; wyr. SN z 09.11.2007 r., V CSK 245/07, OSNC - ZD 2008 r., z. 4, poz. 95).

Określając kwotę należnego zadośćuczynienia pieniężnego Sąd musi kierować się wskazanymi wyżej kryteriami, mając na uwadze całokształt okoliczności każdego rozpatrywanego przypadku, oraz uwzględniając okoliczność, że obejmuje ono wszystkie cierpienia fizyczne i psychiczne, zarówno doznane, jak i te, które zapewne wystąpią w przyszłości; ma ono bowiem charakter całościowy i jest przyznawane jednorazowo (zob. m.in. wyr. SN z 18.0.2004 r., IV CK 357/03, LEX nr 584206; wyr. SA w Poznaniu z 02.06.2010 r., I ACa 392/10, LEX nr 756571).

Zadośćuczynienie z art. 445 k.c. ma przede wszystkim charakter kompensacyjny, dlatego jego wysokość musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Wysokość ta nie może być jednak nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a więc powinna być utrzymana w rozsądnych granicach (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26.02.1962 r. OSNCP 1963 poz.58 z.3, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18.02.1998 r. I ACa 715/97 - Wokanda nr 9 z 1999r - str. 46 - 48). Jednak, co podkreśla się w judykaturze ostatniego okresu (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002 r., IV CKN 1266/00 i z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005, nr 2, poz. 40), przeciętna stopa życiowa społeczeństwa ma uzupełniający charakter w stosunku do kwestii zasadniczej, jaką jest rozmiar szkody niemajątkowej. Powołanie się na nią przez sąd przy ustalaniu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę nie może prowadzić do podważenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia.

Pozwany już w toku postępowania likwidacyjnego, wypłacił na rzecz powódki zadośćuczynienie w łącznej kwocie 75.000 zł i uznał, że kwota ta stanowi wystarczającą kompensatę z tytułu doznanych przez powódkę cierpień fizycznych i psychicznych. Stanowisko takie pozwany zajmował również w toku procesu. Realia rozpoznawanej sprawy nie pozwalały Sądowi na podzielenie tego stanowiska.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd miał na uwadze, że powódka uległa wypadkowi w wieku niespełna 17 lat. Znajdowała się już w wieku, w którym bardzo istotnym jest poczucie własnej atrakcyjności fizycznej. Dlatego też obok dyskomfortu fizycznego spowodowanego bólem i innymi niedogodnościami związanymi z pobytem szpitalnym szczególnie traumatycznym przeżyciem była dla niej skala obrażeń twarzy. Powódka od początku pobytu szpitalnego

nie radziła sobie psychicznie z nową sytuacją i w konsekwencji spowodowało to jej wcześniejsze wypisanie ze szpitala. Oceniając zakres doznanych przez powódkę cierpień Sąd uwzględnił znaczne dolegliwości powódki związane z dalszym procesem leczenia, w tym dwumiesięczny okres leżenia na wznak w łóżku, bez możliwości choćby czasowego uruchomienia, a następnie z miesięczny okresem intensywnej rehabilitacji. Uwzględnił także jej cierpienia psychiczne wynikające z dysfunkcji organizmu (poruszanie się przy pomocy kul ortopedycznych, utrzymywanie się szpecących blizn, zwłaszcza na twarzy) oraz wynikające z tego uzasadnione poczucie wstydu. Uwzględnił także cierpienia psychiczne powódki wynikające z jej odizolowania od rówieśników. Nadto Sąd miał na uwadze trudności powódki związane z ponownym wdrażaniem się w wykonywanie czynności życia codziennego, zwłaszcza szkolnego, w tym konieczność znacznego zwiększenia przez powódkę wysiłku intelektualnego w procesie zdobywania wiedzy. Sąd uwzględnił również występujący u powódki dyskomfort psychiczny związany z przymusowym ograniczeniem jej aktywności życiowej, w tym niemożność uczęszczania na zajęcia chóru katedralnego i uczestniczenia w jego publicznych występach. Szczególną uwagę Sąd zwrócił na zakres cierpień fizycznych i psychicznych powódki wynikających z konieczności znoszenia trwałych bądź długotrwałych skutków doznanych urazów, których zakres biegli sądowi określili łącznie na 58 %. Wśród konsekwencji zdrowotnych doznanego wypadku na szczególne uwypuklenie zasługują permanentne bóle głowy i zaburzenia równowagi, sytuacyjne bóle kości miednicy, dysfunkcja snu i koncentracji oraz odczuwanie przez powódkę lęku przed czekającymi ją kolejnymi zabiegami operacyjnymi usunięcia blizn, lęku związanego z poruszaniem się samochodem i skutkami wypadku, które mogą ujawnić się w przyszłości, zwłaszcza w zakresie funkcji rozrodczych. Z drugiej strony Sąd miał na uwadze okoliczność, że w stosunkowo krótkim okresie czasu stan zdrowia powódki uległ znacznemu polepszeniu, do tego stopnia, że od połowy października 2010 r., a więc po okresie około 4 miesięcy od wypadku, powódka osiągnęła możliwość swobodnego, sprawnego chodu. Nie wyeliminowało to jednak występującego u powódki silnego poczucia krzywdy, którego przejawem jest ciągle utrzymujący się stan zaburzeń psychicznych pod postacią zespołu depresyjno – lękowego, wymagający dalszego specjalistycznego leczenia powódki u neurologa oraz psychiatry, oraz zażywania przez nią lekarstw antydepresyjnych, jak również poddania się terapii psychologicznej. Wynika to wyraźnie z treści przeprowadzonych w sprawie opinii biegłych lekarzy neurologa i psychiatry. W chwili obecnej powódka jest jedynie w niewielkim stopniu ograniczona w aktywności fizycznej, jej blizny nie są nadmiernie widoczne, a powódka dobrze funkcjonuje w życiu społecznym, jej perspektywy zawodowe nie zostały ograniczone.

Zważywszy wszystkie te okoliczności Sąd uznał, że odpowiednią kwotą tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez powódkę winna być suma 150.000 zł. Od tak ustalonego zadośćuczynienia należało odliczyć kwotę 75.000 zł, którą pozwany wypłacił powódce z tego tytułu przed wszczęciem niniejszego postępowania. Uzasadniało to uwzględnienie roszczenia o zadośćuczynienie w wysokości dochodzonej pozwem to jest w kwocie 75.000 zł, którą Sąd zasądził w punkcie I podpunkt 1 wyroku.

Rozstrzygając w przedmiocie roszczenia o odsetki od zasądzonej kwoty zadośćuczynienia Sąd uznał, że orzeczenie przyznające zadośćuczynienie ma charakter rozstrzygnięcia deklaratoryjnego, a nie konstytutywnego. Zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia (art. 445 § 1 k.c.) ma charakter zobowiązania bezterminowego, toteż przekształcenie go w zobowiązanie terminowe może nastąpić w wyniku wezwania do spełnienia świadczenia skierowanego do dłużnika przez wierzyciela (zob. m.in. wyrok SN z 18.09.1970 r., II PR 257/70, OSNC 1971 r., nr 6. poz. 103, wyrok SN z 18.02.2010 r., CSK 434/09, LEX nr 602683, wyrok SN z 22.02.2007 r., I CSK 433/06, LEX nr 274209/).

Sąd zasądził odsetki od kwoty 10.000 zł od dnia 13.10.2011 r., tj. od dnia wydania decyzji o wypłacie powódce kwoty 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (pismo k. 62). Decyzją tą powódce wypłacono kwotę o 10.000 zł mniejszą w stosunku do żądania powódki zgłoszonego w piśmie z dnia 02.08.2011 r. (k. 54 – 57). W tej dacie pozwany miał już bowiem pełną wiedzę o zakresie krzywdy powódki opartą między innymi o opinie powołanych przez siebie biegłych. Od pozostałej kwoty przyznanego zadośćuczynienia w wysokości 65.000 zł Sąd zasądził odsetki od dnia 08.12.2011 r., tj. od upływu 30 dni od dnia doręczenia pozwanemu pisma z dnia 02.11.2011 r. co nastąpiło w dniu 7 listopada 2011 r. (k. 133 – 137 akt szkody).

Stosownie do dyspozycji art. 444 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wynikiłe z tego powodu koszty.

W tym zakresie strona powodowa domagała się zwrotu kosztów zakupu kołder, poduszek i prześcieradeł w łącznej kwocie 200,10 zł oraz zakupu szafy ubraniowej narożnej oraz regału „krata” za łączną kwotę 428 zł. Wbrew stanowisku strony pozwanej, Sąd uznał, że wydatki te pozostają w adekwatnym związku przyczynowym z wypadkiem, za czym przemawia fakt, że zostały dokonane w związku z długą rekonwalescencją powódki odbywającą się w pozycji leżącej, w okresie wysokich temperatur powietrza i w celu poprawienia jej komfortu ciągłego leżenia w łóżku. Przeciwno takiej ocenie nie może przemawiać okoliczność, że przedmioty te nie zostały później zagospodarowane w inny sposób, gdyż nie przekreśla to ich wcześniejszej funkcji i przeznaczenia. Tym samym Sąd zasądził na rzecz powódki z tego tytułu powyższe kwoty, które uwzględnił w punkcie I podpunkt 2 sentencji wyroku.

Strona powodowa domagała się również zapłaty kwoty 3.800 zł, pozostałej po potrąceniu wcześniej przyznanej kwoty 1.000 zł, z tytułu kosztów opieki nad powódką sprawowanej przez okres 2 miesięcy, tj. 60 dni przez 8 godzin dziennie. Z przeprowadzonej w sprawie opinii biegłego chirurga wynika, że powódka potrzebowała opieki osoby trzeciej do czasu uzyskania pełnoletniości, tj. do lipca 2011 r., z kolei wg. opinii biegłego psychiatry opieka ta winna być sprawowana do czasu zakończenia intensywnego leczenia psychiatrycznego, tj. do 30.03.2011 r. Biegły neurolog orzekł natomiast, że wymiar koniecznej opieki nad powódką wynosił 8 godzin dziennie przez okres 4 tygodni od czasu zakończenia hospitalizacji szpitalnej, co nastąpiło w dniu 18.06.2010 r., a następnie przez 4 godziny dziennie do czasu uzyskania przez powódkę umiejętności samodzielnego poruszania się, tj. do połowy października 2010 r. Po tym okresie czasu powódka potrzebowała jedynie nadzoru związanego z leczeniem specjalistycznym. Uwzględniając wnioski zawarte w tej ostatniej opinii, należy stwierdzić, że przez okres czterech tygodni od zakończenia hospitalizacji powódka wymagała opieki osoby drugiej w wymiarze 244 godzin (28 dni x 8 godzin), a od połowy lipca do połowy października w wymiarze 336 godzin (co najmniej 12 tygodni x 7 dni x 4 godziny). Tym samym łączna ilość czasu potrzebnej powódce opieki sięgnęła 780 godzin. Przy uwzględnieniu stawki 10 zł za godzinę opieki, (stawka stosowana za opiekę sprawowaną przez pracowników MOPS), należało uznać, że powódce należała się z tego tytułu kwota 7.800 zł. Żądanie powódki było ograniczone do kwoty 3.800 zł i podlegało uwzględnieniu w całości, o czym orzeczono w punkcie I podpunkt 2 sentencji wyroku.

Powyższe roszczenia zostały przez stronę powodową zgłoszone pozwanemu w piśmie z dnia 13.09.2010 r., doręczonym w dniu 22.09.2010 r., tym samym odsetki od tych kwot winny być liczone od upływu 30 – dniowego terminu, liczonego od dnia doręczenia powyższego pisma – tj. od dnia 23.10.2010 r.

Dalsze żądanie odsetkowe powódki w zakresie odsetek podlegało oddaleniu (punkt IV sentencji wyroku).

Z uwagi na cofnięcie przez stronę powodową żądania zasądzenia na jej rzecz kwoty 324 zł tytułem zwrotu kosztów pobytu w P. i wyrażenia zgody strony pozwanej na cofnięcie powództwa w tym zakresie Sąd na podstawie art. 350 § 1 k.p.c. w zw. z art. 203 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie w sprawie o czym orzekł w punkcie II sentencji wyroku.

W sprawie o naprawienie szkody wynikłej z uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia zasądzenie określonego świadczenia nie wyłącza jednoczesnego ustalenia w sentencji wyroku odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości z tego samego zdarzenia /zob. uchwała SN z dnia 14.04.1970 r., sygn. akt III PZP 34/69, opubl. OSNC 1970/12/217/. Wyrok ustalający na podstawie art. 189 k.p.c. odpowiedzialność za szkody mogące powstać w przyszłości oznacza, że pozwany odpowiada za całość szkody. Biegli sądowi orzekli, że w przyszłości u powódki mogą ujawnić się kolejne skutki wypadku z dnia 08.06.2010 r., wynikające z negatywnego wpływu doznanych urazów fizycznych na realizację funkcji rozrodczych powódki, jak również z ryzyka utrzymywania się dysfunkcji w sferze psychicznej powódki. Taki stan rzeczy uzasadnia uwzględnienie roszczenia strony powodowej o ustalenie na przyszłość odpowiedzialności pozwanego za skutki przedmiotowego wypadku, zwłaszcza że powódka zamierza poddać się kolejnym zabiegom operacyjnym likwidującym blizny, co również uniemożliwia kategoryczne wykluczenie powstania u powódki w przyszłości kolejnych roszczeń odszkodowawczych z tytułu szkody majątkowej.

Uwzględniając powyższe Sąd orzekł jak w punkcie III sentencji wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. Strona powodowa dochodziła roszczeń w łącznej kwocie 79.752,10 zł, które niemal w całości zostało uwzględnione. Tym samym pozwany winien zwrócić powodce całość poniesionych przez nią kosztów, na które złożyła się uiszczona przez powódkę opłata od pozwu w wysokości 3.988 zł (k. 74), zaliczka na wydatki w kwocie 1.000 zł (k. 118) oraz koszty zastępstwa procesowego wraz z opłatą od pełnomocnictwa w wysokości 3.617 zł.

SSO Piotr Szymankiewicz